

ВИСНОВОК

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України
щодо врегулювання питань формування прожиткового мінімуму
та створення передумов для його підвищення
(реєстр. № 13469 від 11 липня 2025 року)

За дорученням Голови Верховної Ради України від 11 липня 2025 року Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 12 серпня 2025 року (протокол № 196) проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань формування прожиткового мінімуму та створення передумов для його підвищення (реєстр. № 13469 від 11 липня 2025 року), поданий народними депутатами України Стефанчуком Р.О. та іншими (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту його метою є розмежування соціального і фінансово-розрахункового значення прожиткового мінімуму шляхом запровадження чітко визначеної ставки як нової одиниці розрахунку штрафів і зборів.

Для досягнення зазначеної мети авторами Законопроекту пропонується внести зміни до низки статей Господарського та Цивільного процесуальних кодексів України, Кодексу адміністративного судочинства України, законів України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань», «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про Державний земельний кадастр», «Про адміністративні послуги», «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус», «Про медіа». Зокрема, пропонується розраховувати штраф не у розмірах прожиткового мінімуму для працездатних осіб, а в розмірах штрафної ставки; розраховувати плату у сфері державної реєстрації, плату (адміністративний збір) за проведення реєстраційних дій та за надання інформації з Державного реєстру прав, плату за внесення відомостей до Державного земельного кадастру, внесення змін до них, надання відомостей з Державного земельного кадастру, граничну вартість адміністративної послуги, реєстраційний збір за реєстрацію суб'єктів у сфері медіа не у прожиткових мінімумах для працездатних осіб, а у ставках адміністративного збору. Зазначені розміри штрафної ставки та плат встановлюватимуться у законі про Державний бюджет України на відповідний рік за поданням Кабінету Міністрів України.

Даний законопроект безпосередньо пов'язаний із проектом Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення передумов для підвищення розміру прожиткового мінімуму (реєстр. № 13466), яким запропоновано замінити використання прожиткового мінімуму на базову (орудну) величину для визначення розмірів посадових окладів працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери, органів місцевого самоврядування, державних службовців, працівників і посадових осіб державних органів, на яких не поширюється дія Закону України «Про державну службу», перелік яких визначено частиною третьою статті 3 Закону України «Про державну службу».

Набрання чинності зазначених законодавчих ініціатив передбачено з 1 січня 2026 року.

Розглядаючи Законопроект, Комітет з питань правової політики виходить з такого.

Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. В Україні визнається і діє принцип верховенства права. Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (стаття 1, частини перша-друга статті 8 Основного Закону України).

Відповідно до статей 21-22, 26 Конституції України усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах; права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними. Права і свободи людини і громадянина, закріплені цією Конституцією, не є вичерпними; вони гарантуються і не можуть бути скасовані. При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод. Іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, - за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України.

Частиною другою статті 3, частиною першою статті 55, частиною першою статті 124 Основного Закону України передбачено, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність; утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Права і свободи людини і громадянина захищаються судом; правосуддя в Україні здійснюють виключно суди.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі – ГНЕУ) погодилося із необхідністю відмовитися від використання у законодавстві неоподатковуваного мінімуму доходів громадян для обчислення розмірів штрафів та адміністративних зборів. Крім того, ГНЕУ висловило зауваження щодо невідповідності назви Законопроекту його змісту, а також звернуло увагу на правову та фінансову невизначеність понять «штрафна ставка» і «ставка адміністративного збору».

Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів ухвалив висновок та рекомендував Верховній Раді України зазначений законопроект за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу.

Дослідницька служба Верховної Ради України у своєму висновку концептуально погодилася із необхідністю нівелювання фінансово-розрахункового значення прожиткового мінімуму для встановлення розмірів штрафів і зборів та зазначила, що застосування більш комплексного підходу дозволить уникнути законодавчих колізій та забезпечить його відповідність законам України «Про прожитковий мінімум» та «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії».

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини підтримує прийняття Законопроекту за умови врахування висловлених зауважень, зокрема щодо необхідності його фінансово-економічного обґрунтування.

Державна міграційна служба України (далі – ДМС) в цілому підтримала ідею щодо здійснення розрахунків адміністративного збору незалежно від прожиткового мінімуму, проте висловила деякі зауваження. Так, на думку ДМС, доцільно на рівні закону визначити критерії розрахунків, за якими буде обраховуватися ставка адміністративного збору. Крім того, ДМС звернула увагу на необхідність внесення відповідних змін в інші закони України.

Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення та Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру не мають пропозицій та зауважень до Законопроекту.

Програма підтримки інтеграції України до Європейського Союзу визначила, що правовідносини, які плануються врегулювати Законом, не регулюються правом ЄС та Угодою про асоціацію з ЄС.

Пунктами 1-2, 7-8, 10-12, 14, 22 частини першої статті 92 Конституції України передбачено, що виключно законами України визначаються права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод; основні обов'язки громадянина; громадянство, правосуб'єктність громадян, статус іноземців та осіб без громадянства; правовий режим власності; правові засади і гарантії підприємництва; засади регулювання демографічних та міграційних процесів; засади утворення і діяльності політичних партій, інших об'єднань громадян, засобів масової інформації; організація і діяльність органів виконавчої влади; судочинство; організація і діяльність нотаріату; засади організації та діяльності адвокатури; засади цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них.

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Основного Закону України).

Врахувавши вищевикладене та обговоривши Законопроект, відповідно до статей 93, 111, 114 Регламенту Верховної Ради України Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного тринадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань формування прожиткового мінімуму та створення передумов для його підвищення (реєстр. № 13469 від 11 липня 2025 року), поданий народними депутатами України Стефанчуком Р.О. та іншими, і за результатами розгляду в першому читанні прийняти його за основу.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити Голову Комітету Маслова Д.В.

Голова Комітету

Д.В. МАСЛОВ

